

Utskott är oenigt om budgeten

På fem punkter är **Camilla Gunell** (S) och **Danne Sundman** (Ob) oense med resten av lagtingets finansutskott när det gäller betänkandet om landskapsbudgeten

Det handlar bland annat om elfordon och en helhetsplan för Självstyrelsegården,

Dessutom vill de ha mer fokus på framtidsbranscher som it, turism, sjöfart och småföretagande och mindre fokus på primärnäringarna. Starta-egret rådgivningen som landskapsregeringen rationaliserat bort vill Gunell och Sundman återinföra i budgeten.

► Nyheter, sid 8

Orsak till branden i Lemland ännu okänd

► Nyheter, sid 2

"Herrgårdsfrid!"

Ålands äldsta, **Henny Öhman**, 102, år, är död. ► Familjen, sid 7

Stort arv efter sjöman till Eckerö kommun

► Nyheter, sid 13

Nyanredaktionens bästa bokklappstips

► Kultur, sid 9

Nya vårdavgifterna slår mot privata patienter

ÅHS styrelse beslutade i januari att höja avgifterna för särskild specialvård för privata patienter. För att exempelvis kunna utesluta cancer tvingas patienten nu betala upp till 150 euro. Tidigare låg summan

Din åsikt
Kommentera på
www.nyan.ax

under 30 euro för samma undersökning.

Företagsläkare **Maria Silfverberg** är kritisk.

–Allt är gott och väl om man har en sjukförsäkring, men det är inte många som har det.

De som går privat går privat och de som

går offentligt går offentligt, säger förvaltningschef **Peter Rask**.

– Vi prioriterar de svagaste grupperna först.

► Nyheter, sid 4

STORT PROJEKT Överlärare Philippe Chanfreau har tagit fram kalkyler för hur laststöttor på fartyg ska dimensioneras.

Foto: Erkki Santamala

Philippe vet hur timmer ska lastas

Philippe Chanfreau, överlärare vid Högskolan på Åland, har de senaste åren varit med i ett projekt som har som mål att ta fram ett nytt regelverk för

timmerdäckslaster. Chanfreaus uppgift har varit att utarbeta kalkyler för dimensioneringen av laststöttor.

– Det finns ett stort behov av

en reviderad timmerlastkod, inte minst med tanke på alla olyckor som sker, säger han.

► Nyheter, sid 2

KATI NYMAN HAR SPELAT FÄRDIGT I ÅLAND UNITED

20

God Jul & Gott Nytt År!

MARIEHAMNS KONSTHANDEL

$$CM_{bending2} = \frac{H}{3 \cdot k \cdot N} \cdot (m \cdot (a_t - 0.6 \cdot \mu_{static} \cdot g_0) + PW + P)$$

Philippe's formel ska hålla timmerbåtarna på rätt

Hur uppför sig timmerdäckslaster? Hur starka ska stöttorna vara för att hålla lasten på plats? Det har Philippe Chanfreau vid Högskolan på Åland räknat ut.

Snart kan hans matematiska formler tillämpas internationellt.

–Det finns ett stort behov av en ny timmerlastkod, inte minst med tanke på de många olyckorna.

År 2007 tog Svenska sjöfartsverket initiativ till att ta fram ett internationellt regelverk för hur man lastar timmer på däck. Högskolan på Åland och överläraren Philippe Chanfreau åtog sig att ta fram ett underlag för dimensioneringen av de stöttor som håller lasten på plats.

Sedan dess har han spenderat otaliga timmar i Navigationssskollans källare. På ett bord i pannrummet finns en timmerlast i miniatyr. Här har Chanfreau utfört en rad praktiska tester och ställt upp matematiska modeller.

–Det har inte funnits några regler för hur starka stöttorna ska vara, förklarar Philippe Chanfreau medan han försiktigt tippas lasten åt sidorna.

Stora risker

Vid transporter kan en rad problem uppstå. Förskjuts däckslasten kan fartyget få en häftig slagsida.

–Är det sedan ordentlig sjö kan det gå riktigt illa.

Ett exempel är Rettig Bores Sydgard som fick en kraftig slagsida för några år sedan.

–Men den gången lyckades man få fartyget i hamn.

Mycket slarv

Men vad beror då olyckorna på? Väder och vind påverkar, liksom hur stor lasten är. Lastsäkringsrutinerna enligt den gamla koden är ofta otillräckliga. Inte sällan är den mänskliga faktorn förklaringen.

–Varför så många slarvar? Tid

MÅNGA TESTER Överläraren Philippe Chanfreau har tagit fram formler för dimensionering av laststöttor på fartyg. Här visar han sin miniatyrmodell av en timmerlast.

är pengar och för det mesta går det ju bra. Ofta handlar det om att folk chansar och tänker "nu är det fint väder, nu åker vi".

Philippe Chanfreaus arbete har också visat att virkespaketens styvhet är viktig för att lasten ska

vara stabil. I takt med att allt fler sågbolag använder plastband istället för metallband i paketen har problemen ökat.

–Man surrar också ofta med spännband istället för kätting och det blir inte stabilt. När fartyget

väl rör sig deformeras högarna.

Vad har den största utmaningen varit i ditt arbete?

–Det har frestat på nerverna att jobba så mycket ensam och att inte riktigt veta om man är på rätt väg.

I september presenterade han sitt förslag vid International Maritime Organisations högkvarter i London och fick grönt ljus. Nu återstår i princip bara att organisationens säkerhetskommitté klubbar formeln, vilket kan ske

i maj nästa år. Därefter träder koden, som fått namnet TDC2011 (Timber Deck Code 2011), formellt i kraft.

Det är med blandade känslor som Philippe Chanfreau konstaterar att projektet nästan är i hamn.

Brandorsaken fortfarande okänd

Orsaken till husbranden i Lemland Söderby i söndags var ännu inte fastställd på måndagen.

–Vi har inte inlett någon undersökning ännu. Om brandkåren kan säga var branden har startat, och det finns en naturlig förklaring, så behövs ingen teknisk undersökning.

Det säger kommissarie **Olof Lindqvist** efter söndagens våldsamma brand, då ett bo-

stadshus i centrala Söderby totalförstördes. Mannen som bodde i huset var borta när branden bröt ut. Förbipasserande observerade elden och slog larm vid fyratiden på söndagseftermiddagen, men huset gick inte att rädda.

En representant för Ålands ömsesidiga försäkringsbolaget inspekterade resterna av huset på måndagen. Då var det ännu oklart hur branden uppstått. Medlemmarna i Lemlands

frivilliga brandkår som var snabbt på plats kunde inte ge något svar.

–Det var övertänt när man kom dit, säger **Joakim Sjögren** i Lemlands FBK. (pd)

FÖRÖDANDE Bostadshuset i Söderby brann ner till grunden. Foto: Stefan Öhberg

Ålla köl

DÅLIGT LASTAD Så här illa kan det gå när timret lastas fel. Bilden är hämtad ur en rapport.

PLASTBAND Philippe Chanfreau visar hur en förskjutning lätt kan rubba hela lasten.

Timra – projektet

- Projektet Timra leds av Sjöfartsverket i Sverige. **Philippe Chanfreaus** uppgift har varit att utarbeta formler för dimensionering av stöttor för däckslaster av både rundtimmer och paket av sågat virke. Lektor **Björn-Olof Erikson** har fungerat som "bollplank".
- Arbetet utförs av Mariterm AB i Höganäs och Högskolan på Åland. Målet är att ta fram en ny IMO (International Maritime Organisation)-kod för timmerdäckslaster.
- Största sponsor är Sjöfartsverket i Finland.

– Jag har varit inne i arbetet så länge nu. Dessutom finns känslan där att det finns något jag ännu borde kolla upp. Men det är klart att det känns bra – dessutom ger det prestige för Högskolan på Åland att

få vara med och synas i internationella sammanhang.

Annika Kullman
annika.kullman@nyan.ax

Foto: Erkki Santamala
erkki.santamala@nyan.ax

Fotonot. Formeln under rubriken visar den styrka som en stötta bör ha som håller i en stuv av runda stockar.

Våldtäkt anmäld på Silja Europa

Polisen i Mariehamn fick på fredagsförmiddagen en anmälan om våldtäkt ombord på Silja Europa.

Ärendet kom till polisen på Åland via polisens ledningscentral i Åbo.

Troligen skedde den misstänkta våldtäkten på svenskt territorialvatten, säger kommissarie **Olof Lindqvist**.

Fartyget var på väg till Helsingfors via Åland. Både det

kvinnliga offret och den man som misstänks vara skyldig är finländska medborgare. Ingen av dem bor på Åland.

Kvinnan fördes till sjukhuset där hon genomgick en sexualbrottsundersökning. Mannen anhölls men är nu försatt på fri fot.

– Det finns misstanke om brott, säger Olof Lindqvist.

Men det blir nu ett ärende för polisen på mannens och kvinnans hemort i riket. Där

Silja Europa. Foto: Erkki Santamala

hålls också en eventuell rättegång. (pd)

- DET ÄR BARA PRISET SOM SKILJER -

För stort lager!
VI DUMPAR PRISERNA

SPARhallen
12,95
18,30

KRANS
med belysning Ø 38 cm

SPARhallen
11,95
16,95

SPARhallen
9,95
14,95

ROMANTIC PAPPERS-STJÄRNA

Ø 55 cm inkl 3,5 m sladd

KATABO PAPPERS-STJÄRNA

Ø 70 cm inkl 3,5 m sladd

SPARhallen
10,95
15,95

ELEKTRISKT HÄNGANDE HJÄRTA
Transparent

JULTOMTE

med belysning
Höjd 60 cm
för utomhusbruk

SPARhallen
19,95
26,65

ELLJUS-STAKE

SPARhallen
24,95
37,95

ONSDAG 22 DECEMBER
ÖPPET KL 8.00-21.00

... PÅ VISSA
JUL-SAKER!

SPARhallen

www.sparhallen.aland.fi

Öppet: vardagar 8-20, lördag och söndag 10-18

